

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
(О. Б. Жильцов)
2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Технології інклюзивного навчання дітей з розладами аутистичного спектра»

для студентів

спеціальності	016 Спеціальна освіта (шифр і назва спеціальності (тей))
освітнього рівня	першого (бакалаврського) (назва освітнього рівня, ОКР)
освітньої програми	016.00.01 Логопедія (шифр і назва освітньої програми)
спеціалізації (за наявності)	Робота з аутичними дітьми (назва спеціалізації)

Київ – 2018

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 016/18
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

«   »   20 18 р.

Розробник:

Скрипник Тетяна Вікторівна, доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Викладач:

Скрипник Тетяна Вікторівна, доктор психологічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від 30.08. 2018 р. № 8

Завідувач кафедри (підпис) (О.В. Мартинчук)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми Логопедія)
(назва освітньої програми)

30.08. 2018 р.

Керівник освітньої програми (підпис) (О.В. Мартинчук)

Робочу програму перевірено

03 . 09 . 20 18 р.

Заступник директора (підпис) (Р.О. Павлюк)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	денна		заочна
Технології інклюзивного навчання дітей з розладами аутистичного спектра			
Вид дисципліни	вибіркова		
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів / годин	5 / 150		
Курс	3		-
Семестр	5	6	-
Обсяг кредитів	2	3	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	90	-
Аудиторні	28	28	-
Модульний контроль	4	4	-
Семестровий контроль	-	30	-
Самостійна робота	28	28	-
Форма семестрового контролю		екзамен	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сприяти оволодінню студентами основами науково та методично обґрунтованими підходами до розбудови інклюзивного процесу для дітей з аутизмом з опорою на міжнародний досвід.

Завдання:

- формувати загальні компетентності: світоглядну, громадянську, комунікативну, міжособистісну взаємодію, інформаційну, креативну, аналітичну, самоосвітню;
- формувати фахові компетентності: організаційну, теоретико-методологічну, психолого-педагогічну, методичну, спеціально-педагогічну, спеціально-методичну, медико-біологічну, проектувальну, діагностико-корекційну, консультативну, компетентність у сфері інклюзивного навчання, деонтологічну, фахові компетентності для спеціалізації «Робота з аутичними дітьми»;
- забезпечити набуття практичних навичок при формуванні фахової компетентності у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами у Центрі «Аутизм-Академія».

3. Результати навчання за дисципліною:

- знати і розуміти сучасні підходи, стратегії та технології щодо інклюзивного навчання дітей з аутизмом, ключові поняття інклюзивної освіти дітей з аутизмом;
- знати організаційні моделі розбудови інклюзивної практики для дітей з аутизмом;
- уміти вирізняти інформацію, що базується на науково обґрунтованих фактах та міфі про аутизм, у тому числі – щодо можливостей та умов навчання дітей з РАС;

- знати широкий спектр інклюзивних технологій та особливості їх впровадження в умовах інклюзивного освітнього середовища: роль і компетентність кожного учасника команди супроводу, колегіальне здійснення кожного кроку у напрямі створення відповідного й безперешкодного освітнього процесу для дітей з РАС;
- уміти провести консультування учасників освітнього процесу у процесі забезпечення психолого-педагогічного супроводу дітей з РАС в інклюзивному освітньому середовищі: розроблення SMART-цілей, підготовка і проведення засідань команди супроводу, ведення щоденника комунікації команди, визначення змісту додаткових освітніх послуг, зміна співвідношення різних напрямів корекційно-розвивальної роботи у відповідності до динаміки розвитку дитини тощо;
- знати і розуміти процес оцінки особливих потреб дитини з РАС з подальшим задоволенням цих потреб в освітньому просторі й за межами закладу освіти;
- знати суть інклюзивних технологій, що у найбільшому ступені сприяють ефективному освітньому процесу дітей з РАС.
- уміти здійснювати процеси оцінювання та моніторингу у контексті командного супроводу дітей з РАС у закладі освіти;
- розуміти переваги встановлення партнерських стосунків між фахівцями і батьками, вміти розбудовувати плідну співпрацю з батьками задля реалізації інклюзивних процесів не тільки у закладі освіти, але й у життєдіяльності дитини, в цілому.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Передумови організації інклюзивних стратегій для дітей з аутизмом в закладі освіти							
Тема 1. Труднощі впровадження освіти для дітей з розладами аутистичного спектра	8	2	2	-	-	-	4
Тема 2. Сильні сторони дітей з аутизмом та їхні потреби у контексті освітньої діяльності	8	2	2	-	-	-	4
Тема 3. Система інклюзивних технологій в освіті дітей з ООП (у тому числі – дітей з аутизмом)	8	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2						

Разом	26	6	6	-	-	-	12
Змістовий модуль 2. Впровадження першочергових інклюзивних технологій для дітей з аутизмом							
Тема 4. Технологія командної взаємодії в інклюзивному процесі	8	2	-	2	-	-	4
Тема 5. Технологія виявлення особливостей розвитку дитини з аутизмом, визначення її потреб та формулювання SMART-цілей	8	2	-	2	-	-	4
Тема 6. Технологія підготовка аутичної дитини до інклюзивного навчання	8	2	2	-	-	-	4
Тема 7. Технологія проведення засідань міждисциплінарної команди та розроблення індивідуальної програми розвитку для дитини з аутизмом	8	2	-	2			4
Модульний контроль	2						
Разом	34	8	-	6	-	-	16
Усього за 5 семестр	60	14	8	6			28
Змістовий модуль 3. Реалізація інклюзивної практики для дітей з аутизмом в закладах освіти							
Тема 8. Технологія організації інклюзивної класної кімнати як складника „класного менеджменту”	8	2	2	-	-	-	4
Тема 9. Алгоритм діяльності учасників міждисциплінарної команди супроводу	8	2	2	-	-	-	4
Тема 10. Спільне викладання як партнерство між педагогами в просторі класу	8	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	6	-	-	-	12
Змістовий модуль 4. Умови ефективного освітнього процесу для дітей з аутизмом							
Тема 11. Баланс між корекційно-розвивальною та навчально-виховною роботою	8	2	-	2			4
Тема 12. Партнерство між фахівцями і батьками дітей з аутизмом	8	2	-	2			4
Тема 13. Моніторинг динаміки розвитку дітей з аутизмом та стану професійної компетентності фахівців	8	2	-	2			4
Тема 14. Технологія самооцінки фахівців за „Інструментом професійного розвитку”	8	2	-	2			4
Модульний контроль	2						
Разом	34	8	4	8			16
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього за 6 семестр	90	14	6	8			28

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Передумови організації інклюзивних стратегій для дітей з аутизмом в закладі освіти

Тема 1. Труднощі впровадження освіти для дітей з розладами аутистичного спектра

Головні перешкоди на шляху впровадження інклюзії для дітей з аутизмом в Україні: брак системної ранньої допомоги дітям з аутизмом; відсутність традицій та культури здійснення корекційно-розвиткової роботи з цими дітьми; брак наступності їхнього освітнього процесу. Шляхи подолання перешкод розбудови інклюзії для дітей з аутизмом.

Ключові слова: діти з розладами аутистичного спектра, системна допомога, раннє втручання, інклюзивна освіта.

Рекомендована основна література [3, 5]

Рекомендована додаткова література [3, 7]

Тема 2. Сильні сторони дітей з аутизмом та їхні потреби у контексті освітньої діяльності

Схильність до упорядкованості дітей з аутизмом як підґрунтя організації освітнього процесу для них. Кмітливість переважання невербального інтелекту, високорозвинена механічна пам'ять, гіперфокус уваги. Здатність орієнтуватися у просторі і часі.

Ключові слова: сильні сторони, діти з аутизмом, механічна пам'ять, гіперфокус уваги.

Рекомендована основна література [5]

Рекомендована додаткова література [7]

Тема 3. Система інклюзивних технологій в освіті дітей з ООП (у тому числі – дітей з аутизмом)

Три стратегічні складники системи інклюзивних технологій, що стосуються: 1) підготовки дитини до інклюзивного процесу; 2) створення безперешкодних та відповідних умов в освітньому середовищі; 3) здійснення грамотного, цілеспрямованого і послідовного міждисциплінарного супроводу дітей з ООП (у тому числі – з аутизмом). Узгоджена реалізація інклюзивних стратегій.

Ключові слова: інклюзивні стратегії, ресурси дитини, ресурси освітнього середовища, міждисциплінарна команда супроводу.

Рекомендована основна література [3, 4]

Рекомендована додаткова література [4, 8]

Змістовий модуль 2. Впровадження першочергових інклюзивних технологій для дітей з аутизмом

Тема 4. Технологія командної взаємодії в інклюзивному процесі
Створення команди супроводу: головні орієнтири.

Алгоритм командної взаємодії. Роль координатора у команді супроводу дитини з РАС. Переваги командної роботи.

Ключові слова: міждисциплінарна команда супроводу, координатор, узгодженість роботи, спільні цілі.

Рекомендована основна література [2-4]
Рекомендована додаткова література [1-5, 8]

Тема 5. Технологія виявлення особливостей розвитку дитини з аутизмом, визначення її потреб та формулювання SMART-цілей
Короткотривалі та довготривалі цілі. Принципи цілепокладання SMART. Пріоритети вибору SMART-цілей. Значення наявності реалістичних вимірюваних цілей для позитивної динаміки розвитку дитини з особливими потребами.

Ключові слова: SMART-цілі, принципи цілепокладання, вимірюваність, реалістичність, визначеність у часі.

Рекомендована основна література [3, 4]

Тема 6. Технологія підготовки аутичної дитини до інклюзивного навчання

Головні умови долучення дитини з особливими потребами до інклюзивного процесу. Нормалізація психофізіологічного стану дитини.

Основи соціального розвитку. Узгоджена робота команди супроводу щодо розкриття ресурсів дитини.

Ключові слова: базові передумови навчання і розвитку, ресурси дитини, соціальний інтелект.

Рекомендована основна література [5]
Рекомендована додаткова література [6, 7]

Тема 7. Технологія проведення засідань міждисциплінарної команди та розроблення індивідуальної програми розвитку для дитини з аутизмом

Процес підготовки до першого засідання: заповнення кожним учасником бланк спостереження за дитиною, визначення стану її розвитку, сильних сторін, потреб; аналіз та узагальнення координатором оцінкових бланків, заповнених учасниками команди. План зустрічі та умови її проведення. Колегіальне розроблення індивідуальної програми розвитку. Підсумки зустрічі. Планування послідовної та узгодженої діяльності.

Ключові слова: команда супроводу, індивідуальна програма розвитку, сильні сторони дитини, потреби дитини.

Рекомендована основна література [4, 5]
Рекомендована додаткова література [1, 4]

Змістовий модуль 3. Реалізація інклюзивної практики для дітей з аутизмом в закладах освіти

Тема 8. Технологія організації інклюзивної класної кімнати

як складника „класного менеджменту”

Предметно-просторові та організаційно-сміслові ресурси середовища.

Класний менеджмент як вимога до сучасного (у тому числі, інклюзивного) закладу освіти.

Завдання та умови впровадження класного менеджменту в дошкільному та шкільному закладі освіти.

Ключові слова: класний менеджмент, середовищні ресурси, візуальна підтримка, педагогічний дизайн.

Рекомендована основна література [1, 5]

Рекомендована додаткова література [3, 7, 8]

Тема 9. Алгоритм діяльності учасників

міждисциплінарної команди супроводу дитини з аутизмом

Завдання координатора команди супроводу: ієрархія за значущістю. Взаємодія вчителя та асистента вчителя. Технологія проведення зустрічі команди супроводу.

Ключові слова: стратегії викладання, колаборація (спільне викладання), сучасні тенденції діяльності педагога.

Рекомендована основна література [1, 4]

Рекомендована додаткова література [1, 2, 9]

Тема 10. Спільне викладання як партнерство між педагогами в інклюзивному освітньому просторі

Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами в закладах освіти.

Роль координатора команди супроводу дитини з аутизмом в освітньому процесі. Етапи розроблення та впровадження супровідної документації з інклюзивного навчання.

Ключові слова: міждисциплінарна команда супроводу, алгоритм діяльності команди супроводу, координатор команди супроводу, індивідуальна програма розвитку, індивідуальний навчальний план, індивідуальна навчальна програма.

Рекомендована основна література [2, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [1, 2, 9]

Змістовий модуль 4. Умови ефективного освітнього процесу для дітей з аутизмом

Тема 11. Баланс між корекційно-розвивальною та навчально-виховною роботою

Модель узгодженого інклюзивного процесу.

Управління інклюзивним класом: місце корекційно-розвивальних занять.

Стратегії корекційно-розвивальної роботи у внутрішньо- та позакласному середовищі.

Ключові слова: корекційно-розвивальна робота, навчально-виховна робота, стратегії корекційно-розвивальної роботи.

Рекомендована основна література [1, 5]

Рекомендована додаткова література [6, 7]

Тема 12. Партнерство між фахівцями і батьками дітей з аутизмом

Партнерські засади в роботі фахівців команди супроводу та батьків дітей з особливими потребами. Особливості співпраці з родинами дітей з особливими потребами. Форми взаємодії з батьками в умовах інклюзивного навчання.

Ключові слова: партнерство, родини дітей з особливими потребами, співпраця фахівців та батьків.

Рекомендована основна література [1, 3, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [3, 4, 7]

Тема 13. Моніторинг навчально-виховної ситуації дитини з аутизмом

Відмінності між процесами моніторингу та оцінки. Технологія вимірювання динаміки розвитку в інклюзивних закладах освіти.

Результати, ризики та наслідки моніторингу навчально-виховної ситуації дитини з ООП (у тому числі, з аутизмом).

Ключові слова: моніторинг, оцінка, динаміка розвитку, результати, ризики, наслідки.

Рекомендована основна література [1-5]

Рекомендована додаткова література [1]

Тема 14. Технологія самооцінки фахівців за „Інструментом професійного розвитку”

Соціальна та емоційна компетентність фахівців закладів освіти.

Рефлексія педагогів з подальшими кроками щодо самовдосконалення як умова їхньої успішної професійної діяльності.

Інструмент професійного розвитку педагогів ISSA як засіб самовдосконалення фахівців.

Ключові слова: компетентність фахівців, рефлексія педагогів, самовдосконалення педагогів.

Рекомендована основна література [4, 5]

Рекомендована додаткова література [7]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів з модуля «Технології інклюзивного навчання дітей з розладами аутистичного спектра»

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4	3	3	4	4
Відвідування практичних занять	1	3	3	4	4	3	3	4	4
Робота на практичному занятті	10	3	30	4	40	3	30	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	4	20	3	15	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
	Разом		76	-	93	-	76	-	93
Максимальна кількість балів: 338									
Розрахунок коефіцієнта: $k=338/60=5,63$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль 1. Передумови організації інклюзивних стратегій для дітей з аутизмом в закладі освіти

Тема 1. Труднощі впровадження освіти для дітей з розладами аутистичного спектра (4 год.).

Завдання: складіть таблицю, у якій зазначте ті перешкоди впровадження інклюзії, які є значущими, на Ваш розсуд. До кожної перешкоди підберіть ідеї щодо подолання цих перешкод.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 2. Сильні сторони дітей з аутизмом та їхні потреби у контексті освітньої діяльності (4 год.).

Завдання: за наданими історіями визначте сильні сторони дітей з аутизмом (5-6) та напишіть підказку педагогам, як вони можуть спиратися на ці сильні сторони, щоб їх взаємодія з аутичними дітьми була успішною.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 3. Система інклюзивних технологій в освіті дітей з ООП (у тому числі – дітей з аутизмом) (4 год.).

Завдання: проаналізуйте наявні інклюзивні стратегії та визначить їх ієрархію (пріоритетність). Обґрунтуйте свою думку письмово.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Змістовий модуль 2. Впровадження першочергових інклюзивних технологій для дітей з аутизмом

Тема 4. Технологія командної взаємодії в інклюзивному процесі (4 год.).

Завдання: Згрупуйте п'ять переваг командної взаємодії фахівців щодо супроводу дітей з аутизмом в інклюзивному освітньому просторі. Одну з цих переваг проілюструйте прикладом (оформіть письмово).

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 5. Технологія виявлення особливостей розвитку дитини з аутизмом, визначення її потреб та формулювання SMART-цілей (4 год.).

Завдання: Проаналізуйте англomовний матеріал – https://www.naset.org/fileadmin/user_upload/Autism_Series/Examples_IEP_Goals_Objectives_for_ASD.pdf Напишіть свій варіант чотирьох SMART-цілей для дітей з аутизмом.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 6. Технологія підготовка аутичної дитини до інклюзивного навчання (4 год.).

Завдання: Подивіться та проаналізуйте роботу фахівців (за відео). Дайте письмові відповіді на питання: 1) Які завдання вони вирішують?; 2) Які засоби для цього застосовують?

<https://www.youtube.com/watch?v=mlXQnCLJWy4&t=49s>

<https://www.youtube.com/watch?v=gCCanXFSFiI>

<https://www.youtube.com/watch?v=02JlnqUhXeU>

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 7. Технологія проведення засідань міждисциплінарної команди та розроблення індивідуальної програми розвитку для дитини з аутизмом (4 год.).

Завдання: проаналізуйте (за відео) негативний та позитивний приклади засідання команди супроводу. Надайте свої письмові: а) коментарі щодо показників та чинників ефективності команди супроводу, а також – б) рекомендації для цієї команди, яка мала невдалу зустріч.

<https://www.youtube.com/watch?v=CHCTGRw1oKo&t=16s>

<https://www.youtube.com/watch?v=Pu4KnwNu1Rw>

<https://www.youtube.com/watch?v=d44wPE9azXk>

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Змістовий модуль 3. Реалізація інклюзивної практики для дітей з аутизмом в закладах освіти

Тема 8. Технологія організації інклюзивної класної кімнати як складника „класного менеджменту” (4 год.).

Завдання: переглянувши та систематизувавши інформацію за методичними матеріалами та відео щодо класного менеджменту, складіть перелік 8 засобів, які Вам уявляються найважливішим, а також обґрунтуйте, чому саме Ви так вважаєте. Відповідь оформіть у таблиці.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 9. Алгоритм діяльності учасників міждисциплінарної команди супроводу (4 год.).

Завдання: намалюйте схему взаємодії та взаємопідтримки один одного учасниками команди супроводу дитини з аутизмом.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 10. Спільне викладання як партнерство між педагогами в інклюзивному освітньому просторі (4 год.).

Завдання: Складіть перелік прийомів із 6 стратегій спільного викладання, які, на Ваш розсуд варто використовувати в інклюзивному класі. Обґрунтуйте кожну позицію.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Змістовий модуль 4. Умови ефективного освітнього процесу для дітей з аутизмом

Тема 11. Баланс між корекційно-розвивальною та навчально-виховною роботою (4 год.).

Завдання: У ролі експерта з питань інклюзії напишіть тези методичних рекомендацій: «Співвідношення корекційно-розвивальної та навчально-виховної роботи для дітей з аутизмом в ДНЗ».

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 12. Партнерство між фахівцями і батьками дітей з аутизмом (4 год.)

Завдання: Які ідеї продуктивної співпраці з батьками можна використати за наступними відео? <https://www.youtube.com/watch?v=8RYnYztSoX4>
<https://www.youtube.com/watch?v=SF-Ns6Gkhho>

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 13. Моніторинг динаміки розвитку дітей з аутизмом та стану професійної компетентності фахівців (4 год.)

Завдання: Розробіть бланк оцінки діяльності педагога в інклюзивному середовищі (за матеріалом «Інструмент професійного розвитку педагога», розроблений міжнародною організацією ISSA (розділ 3).

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

Тема 14. Технологія самооцінки фахівців за „Інструментом професійного розвитку” (ISSA) (4 год.)

Завдання: Напишіть план, в якому зазначте послідовні напрями вдосконалення діяльності українських педагогів в плані інклюзивного навчання дітей з аутизмом.

Критерії оцінювання:

1. Наявність навичок працювати самостійно, знаходити, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел – 1 б.
2. Здатність до критичного мислення – 2 б.
3. Здатність систематизувати, інтерпретувати та презентувати зібрані матеріали – 2 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№ МКР	Форма проведення	Критерії оцінювання	Кількість балів
МКР 1	Тестування «Передумови організації інклюзивних стратегій для дітей з аутизмом в закладі освіти» (25 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання – 1 бал	25 балів
МКР 2	Тестування «Впровадження першочергових інклюзивних технологій для дітей з аутизмом» (25 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання – 1 бал	25 балів
МКР 3	Тестування «Реалізація інклюзивної практики для дітей з аутизмом в закладах освіти» (25 тестових завдань)	Правильна відповідь на тестове завдання – 1 бал	25 балів
МКР 4	Тестування «Умови ефективного освітнього процесу для дітей з	Правильна відповідь на тестове завдання – 1 бал	25 балів

	аутизмом» (25 тестових завдань)		
--	------------------------------------	--	--

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Письмова.

Критерії оцінювання завдань

За перше завдання (репродуктивного характеру) – тах 10 балів за правильну відповідь, яка демонструє знання і розуміння теоретичного матеріалу.

За друге завдання (аналітичне) – тах 10 балів за правильну, розгорнуту відповідь, з наявним аналізом та аргументацією власної позиції щодо змісту питання.

За третє завдання (практичне) – тах 20 балів за правильну, розгорнуту відповідь, яка на достатньо високому рівні презентує сформованість у студента професійних компетентностей у сфері навчання, виховання і розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Питання репродуктивного і аналітичного характеру

1. Розкрийте питання особливостей розвитку дітей з розладами аутистичного спектра та назвіть чинники, через які інклюзія для цих дітей ускладнена.
2. Назвіть головні перешкоди на шляху до впровадження якісної освіти для дітей з аутизмом.
3. Назвіть головні помилки в організації та здійсненні корекційно-розвивальної роботи з аутичними дітьми.
4. Складіть перелік сильних сторін дітей з аутизмом. Поясніть, чому визначення цих особливостей є важливим у контексті складання індивідуальної програми розвитку для дитини з аутизмом.
5. Дайте пояснення поняттю «наступність» в освітньому маршруті дитини з аутизмом. Які умови реалізації наступності?
6. Розкрийте зміст технології виявлення особливостей розвитку дитини, визначення її потреб для подальшої розробки корекційно-розвивальної стратегії.
7. Розкрийте зміст технології підготовки дитини з аутизмом до інклюзивного процесу.
8. Розкрийте зміст системи корекційно-розвивальної роботи з аутичною дитиною з опорою на базові структури психічної організації.
9. Розкрийте зміст технології проведення засідань команди супроводу.
10. Розкрийте зміст технології розроблення індивідуальної програми розвитку дитини з аутизмом.

11. Розкрийте зміст технології формулювання SMART-цілей та їх узгодженого досягнення всіма учасниками групи супроводу.
12. Розкрийте зміст технології командної взаємодії у контексті інклюзивного процесу дітей з ООП (у тому числі – дітей з аутизмом). Які особливості роботи команди супроводу аутичної дитини?
13. Розкрийте зміст технології самооцінки професійного розвитку педагогів.
14. Розкрийте зміст вислову «система інклюзивних технологій». Які головні завдання вирішують за допомогою цих технологій?
15. Дайте відповідь на питання: які методи допомоги дитині з аутизмом варто здійснювати, щоб у неї розвинулася здатність сидіти на уроці разом з іншими дітьми та слухати вчительку?
16. Дайте відповідь на питання: які методи допомоги треба надати дитині з аутизмом, щоб у неї почали розвиватися елементарні комунікативні навички?
17. Дайте відповідь на питання: які методи допомоги треба надати дитині з аутизмом, щоб у неї почали розвиватися елементарні соціальні якості?
18. Сформулюйте головні характеристики методів з науково доведеною ефективністю для дітей з аутизмом.
19. Дайте визначення поняття «класний менеджмент», подайте перелік його складників, та тих завдань, які вирішує ця освітня стратегія.
20. Розкрийте особливості принципово нової позиції вчителя (за концепцією Нової української школи).
21. Розкрийте вислів «партнерство вчителя з дітьми та батьками», що реалізується за стратегією «Класний менеджмент».
22. Напишіть перелік вимог до класних правил (за стратегією «Класний менеджмент») та алгоритм їх засвоєння учнями класу протягом року.
23. Напишіть перелік класних процедур, а також – алгоритм їх засвоєння учнями класу протягом року.
24. Охарактеризуйте переваги, які учні отримують завдяки спільному викладанню (co-teaching).
25. Поясніть, чому необхідним є гнучкий підхід до впровадження додаткових освітніх послуг для дітей з аутизмом.
26. Розкрийте зміст першочергових «додаткових освітніх послуг» для дітей з аутизмом.
27. Розкрийте поняття «моніторинг та оцінювання» учнів з аутизмом в інклюзивному середовищі.
28. Розкрийте бажаний формат проведення корекційно-розвивальної роботи з аутичними дітьми. Обґрунтуйте свою думку.
29. Розкрийте сутність методики «Інструмент професійного розвитку для покращення якості роботи педагога».
30. Дайте відповідь на питання: «Як за допомогою стратегії «Класний менеджменту» можна розвивати соціальні якості учнів?»

31. Дайте відповідь на питання: «Як за допомогою стратегії «Класний менеджменту» можна сприяти збагаченню індивідуального досвіду учнів?»

32. Дайте відповідь на питання: «Як за допомогою стратегії «Класний менеджменту» можна розвивати самостійність учнів з аутизмом?»

Питання практичного характеру

1. Розробіть план створення відповідних і безперешкодних умов для дітей з аутизмом в закладі освіти. Для одного з пунктів плану подайте чіткий алгоритм його реалізації.

2. Подайте у двох варіантах одне і те саме правило гарного поведіння у класі: для нормотипових дітей та для дітей з аутизмом.

3. Дайте відповідь на питання: у чому виявляється невербальний інтелект дітей з аутизмом?

4. Напишіть план першочергових дій, які варто здійснити координатору команди супроводу в перший місяць освітнього процесу дитини з аутизмом.

5. Складіть SMART-ціль для аутичної дитини, що передбачає подолання її небезпечних проявів (за описом).

6. Складіть SMART-ціль для аутичної дитини, що передбачає подолання її асоціальних проявів (за описом) та набуття здатності поводити себе відповідним чином (за описом).

7. Складіть SMART-ціль для аутичної дитини, що передбачає становлення підґрунтя соціального розвитку (за описом).

8. Складіть список прийомів, вправ та засобів які варто застосовувати для нормалізації психоемоційного стану дитини з аутизмом. Зробіть піктограми для 5 з цих інструментів впливу на розвиток дитини.

9. Розробіть візуалізовану «соціальну історію» для аутичної дитини (за наданим змістом).

10. Розробіть прості ескізи оформлення стін класу (за стратегією «класний менеджмент»).

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Навчально-методична картка з дисципліни «Технології інклюзивного навчання дітей з розладами аутистичного спектра»

Разом: 150 год., лекції – 28год., семінарські заняття – 14 год., практичні заняття – 14 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год., семестровий контроль – 30 год.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			
Назва модуля	Передумови організації інклюзивних стратегій для дітей з аутизмом в закладі освіти			Впровадження першочергових інклюзивних технологій для дітей з аутизмом			
Кіл. балів за модуль	76 балів			93 балів			
Теми	1	2	3	4	5	6	7
Теми Лекцій	Труднощі впровадження освіти для дітей з розладами аутистичного спектра (1 б.)	Сильні сторони дітей з аутизмом та їхні потреби у контексті освітньої діяльності (1 б.)	Система інклюзивних технологій в освіті дітей з ООП (у тому числі – дітей з аутизмом) (1 б.)	Технологія командної взаємодії в інклюзивному процесі (1 б.)	Технологія виявлення особливостей розвитку дитини з аутизмом, визначення її потреб та формулювання SMART-цілей (1 б.)	Технологія підготовки аутичної дитини до інклюзивного навчання (1 б.)	Технологія проведення засідань міждисц. команди та розроблення ІПР для дитини з аутизмом (1 б.)
Теми семінар. зан.	Труднощі впровадження освіти для дітей з розладами аутистичного спектра (1 б.)	Сильні сторони дітей з аутизмом та їхні потреби у контексті освітньої діяльності (1 б.)	Система інклюзивних технологій в освіті дітей з ООП (у тому числі – дітей з аутизмом) (1 б.)			Технологія підготовки аутичної дитини до інклюзивного навчання (1 б.)	
Робота на семінар. зан.	10 балів	10 балів	10 балів			10 балів	
Теми практ. занять				Технологія командної взаємодії в інклюзивному процесі (1 б.)	Технологія виявлення особливостей розвитку дитини з аутизмом, визначення її потреб та формулювання SMART-цілей (1 б.)		Технологія проведення засідань міждисц. команди та розроблення ІПР для дитини з аутизмом (1 б.)

Робота на практ. зан.				10 балів	10 балів		10 балів
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			

Модулі	Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV			
Назва модуля	Реалізація інклюзивної практики для дітей з аутизмом в закладах освіти			Умови ефективного освітнього процесу для дітей з аутизмом			
Кіл. балів за модуль	76 балів			93 балів			
Теми	8	9	10	11	12	13	14
Теми Лекцій	Технологія організації інклюзивної класної кімнати як складника „класного менеджменту” (1 б.)	Алгоритм діяльності учасників міждисциплінарної команди супроводу (1 б.)	Спільне викладання як партнерство між педагогами в інклюзивному освітньому просторі (1 б.)	Баланс між корекційно-розвивальною та навчально-виховною роботою (1 б.)	Партнерство між фахівцями і батьками дітей з аутизмом (1 б.)	Моніторинг динаміки розвитку дітей з аутизмом та стану професійної компетентності фахівців (1 б.)	Технологія самооцінки фахівців за „Інструментом професійного розвитку (1 б.)
Теми семінар. зан.	Технологія організації інклюзивної класної кімнати як складника „класного менеджменту” (1 б.)	Алгоритм діяльності учасників міждисциплінарної команди супроводу (1 б.)	Спільне викладання як партнерство між педагогами в інклюзивному освітньому просторі (1 б.)				
Робота на семінар. зан.	10 балів	10 балів	10 балів				

Теми практ. занять				Баланс між корекційно-розвивальною та навчально-виховною роботою (1 б.)	Партнерство між фахівцями і батьками дітей з аутизмом (1 б.)	Моніторинг динаміки розвитку дітей з аутизмом та стану професійної компетентності фахівців (1 б.)	Технологія самооцінки фахівців за „Інструментом професійного розвитку (1 б.)
Робота на практ. зан.				10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота 4 (25 балів)			

Всього: 338 бал. $K=338/60=5,63$

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Асистент учителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / Н.М. Дятленко, Н.З. Софій, О.В. Мартинчук, Ю.М. Найда, під заг. ред. М.Ф. Войцехівського.- К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с. – Режим доступу: http://nmcio.ippo.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2015/05/Assist_teacher_4_All_print.pdf
2. Данілавічутє Е.А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: [навч.-метод. посіб.] / Е.А. Данілавічутє, С.В. Літовченко / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»)
3. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків / Укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. – К., 2016. – 68 с. – Режим доступу: http://monachinivka-nvk.kupyansk.info/files/docs/2017/9894_Inklyuzivna_osvita_vid_A_do_Ya_1.pdf
4. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / Тім Лорман, Джоан Демплер, Девід Харві; пер. з англ. [Електронний ресурс]. – К.: СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с. – Режим доступу: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/37/>
5. Мартинчук О.В. Підготовка фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища : монографія / О. В. Мартинчук. – К.: Вид-во учбової літератури, 2018. – 420 с. (на кафедрі)

Додаткова:

1. Таранченко О.М., Найда Ю.М. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / за загальною редакцією Колупаєвої А.А. - К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. - 124 с.
2. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посіб. / Укладач – Скрипник Т., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 56 с. – Режим доступу: <file:///C:/Users/%D0%A2%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F%D0%BD%D0%B0/Downloads/Tehnologii%20Autizma.pdf>

3. Тэнкерслей Д., Брайкович С., Хандзар С. Инструмент профессионального развития для улучшения качества педагогов начальной школы. – Режим доступа: <http://docplayer.ru/31365106-Instrument-professionalnogo-razvitiya-dlya-uluchsheniya-kachestva-raboty-pedagogov-nachalnoy-shkoly.html>
4. Дмитриева Т.П. Организация деятельности координатора по инклюзии в образовательном учреждении: методические рекомендации. – М.: Центр «Школьная книга», 2010. – 85 с.
5. Єфімова С.М. Лідерство та інклюзивна освіта: [навч.-метод. посіб.] / С.М. Єфімова, С.В. Королюк / За заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. – 164 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
6. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]/ – 2016. – Режим доступу до ресурсу : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
7. Нова українська школа : порадник для вчителя / [Н. З. Софій, О. В. Онопрієнко, Ю. М. Найда та ін.; за заг. ред. Н. М. Бібік]. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с.
8. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти / Наказ МОН України від 08.06.2018 р. № 609
9. Семаго Н.Я., Семаго М.М. Проблемные дети: Основы диагностической и коррекционной работы психолога. — М.: АР-КТИ, 2000. - 208 с.
10. Скрипник Т. В. Стандарти психолого-педагогічної допомоги дітям з розладами аутичного спектра: навч.-метод. посіб. / Т. В. Скрипник. – К.: «Гнозіс», 2013. – 60 с.
11. Скрипник Т. В. Стратегії класного менеджменту для інклюзивного середовища // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 9, у 2 т. – Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006; 2017. – Т.2. – С. 215-223.
12. Софій Н. З., Кузьменко В.І. Про сто і один метод активного навчання.- К.: Крок за кроком, 2003.–116 с.